

Ризики ВІЛ-інфікування дівчат-підлітків, залучених до надання комерційних сексуальних послуг за винагороду чи внаслідок експлуатації

Протягом 2007 року в Україні зареєстровано понад 17,5 тисяч нових випадків ВІЛ-інфекції, що становить 38,0 на 100 тис. населення. Попри реалізацію комплексу заходів, спрямованих на призупинення епідемії ВІЛ-інфекції, темпи приросту ще залишаються доволі високими. Кількість нових випадків ВІЛ-інфекції у 2006 році порівняно з 2005-м зростає на 16,8%, а в 2007-му порівняно з попереднім роком рівень приросту склав 9,9%. Останнім часом відбувається поступове збільшення частки випадків передавання ВІЛ гетеросексуальним шляхом – майже до 40% (38,4%), що свідчить про вихід епідемії на широкі верстви населення¹.

- ▶ За даними опитування жінок, що надають комерційні сексуальні послуги (ЖКС), у 2007 році питома вага дівчат-підлітків від 13 до 19 років становила 18%. Слід зауважити, що частина їх, особливо у віці до 18 років, надають сексуальні послуги в обмін на їжу, речі, гроші, можливість переночувати чи внаслідок сексуальної експлуатації та примусу.

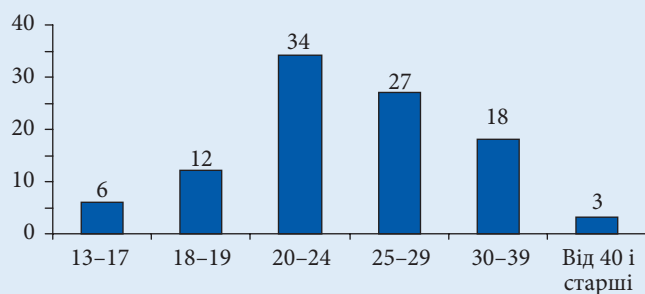

Рис. 1. Розподіл опитаних ЖКС залежно від віку, %

¹ ВІЛ-інфекція в Україні: Інформ. бюл. / МОЗ України, Укр. центр профілактики і боротьби зі СНІДом, Ін-т епідеміології та інфекц. хвороб ім. Л.В. Громашевського АМН України, ЦСЕС МОЗ України. – 2008. – № 29. – 45 с.

- ▶ Зібрані дані свідчать про вкрай низький рівень освіти серед дівчат-підлітків, залучених до надання комерційних сексуальних послуг за винагороду:

- 17% підлітків-ЖКС, яким на час опитування виповнилося 15 років, не здобули базової середньої освіти;
- 39% підлітків-ЖКС, яким на час опитування виповнилося 18–19 років, не здобули повної середньої освіти.

- ▶ Зважаючи на те, що більше половини підлітків-ЖКС ще навчаються, доступ до значної частини цієї групи можливий через навчальні заклади.

- Розподіл опитаних підлітків-ЖКС за рівнем зайнятості:

53% – учениці або студентки навчальних закладів;

13% – працюють (постійно або тимчасово);

34% – не навчаються і не працюють.

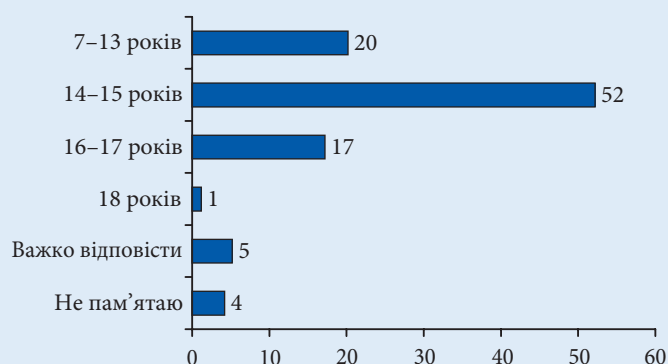

Рис. 2. Вік початку статевих стосунків, %

У межах проекту ЮНІСЕФ «Профілактика ВІЛ серед підлітків груп ризику» вперше в Україні здійснено вторинний аналіз бази даних дослідження «Моніторинг поведінки жінок, що надають сексуальні послуги за плату» (2007 р., Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка за фінансової підтримки МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІДу в Україні» в рамках реалізації програми «Подолання епідемії ВІЛ/СНІДу в Україні», підтриманої Глобальним фондом для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, і проекту USAID|Визначення політики з питань здоров'я) для цільової вікової підгрупи ЖКС 13–19 років. Наведені дані базуються на результатах цього вторинного аналізу. Цільова група дослідження – ЖКС, які працюють на вулиці. Всього було опитано 1602 жінки, з них 281 віком 13–19 років, у 12 обласних центрах України: Сімферополі, Луцьку, Дніпропетровську, Донецьку, Києві, Миколаєві, Одесі, Полтаві, Сумах, Харкові, Херсоні, Черкасах.

- ▶ Для підліткової групи ЖКС характерним є ранній початок статевих стосунків: три чверті дівчат отримали перший сексуальний досвід до 15 років (включно).
- Переважна більшість підлітків-ЖКС починали надавати сексуальні послуги через рік чи два після початку статевого життя (по 32% відповідно).
- ▶ Майже 3/4 підлітків-ЖКС уперше надали сексуальні послуги за винагороду до настання повноліття.

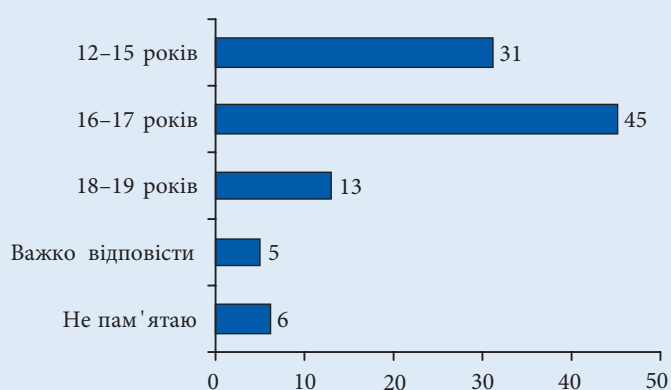

Рис. 3. Вік початку надання сексуальних послуг за винагороду, %

- ▶ Значна частина підлітків-ЖКС практикує статеві контакти без використання презерватива.

Використання презерватива з клієнтом протягом останніх 12 місяців, %

	Завжди використовували презерватив	Повідомили про практику небезпечних стосунків	
		Всього	В тому числі ніколи не використовували презерватив
Оральний секс	37	63	33
Вагінальний секс	61	39	1
Анальний секс	50	50	6

Підлітки-ЖКС характеризуються високим ризиком ВІЛ-інфікування через небезпечні поведінкові практики статевих стосунків та вживання наркотиків ін'єкційним шляхом; недостатнім рівнем знань про шляхи передавання ВІЛ та про те, як ВІЛ не передається; недостатнім рівнем користування профілактичними програмами та медико-соціальними послугами.

На національному на регіональному рівнях слід визнати наявність значного прошарку малолітніх та неповнолітніх дівчат, які залучені до комерційних сексуальних послуг, та визначити цю групу, як таку, що потребує спеціальної уваги в контексті протидії епідемії ВІЛ-інфікування в Україні.

Необхідно розробити низку цільових інтервенцій на національному та регіональному рівнях для дівчат, які надають сексуальні послуги за винагороду, в обмін чи внаслідок сексуальної експлуатації та примусу, з урахуванням їх психологічного та емоційного стану, місць проживання та інших особливостей, які є визначальними для їх стилю життя та поведінки.

Використання презерватива під час останнього статевого контакту, %

З клієнтом	76
З постійним партнером	25
З непостійним партнером, від якого не отримували винагороди	51

- ▶ Відбувається накладання ризиків інфікування ВІЛ через можливий незахищений секс та використання нестерильних шприців: кожна п'ята (19%) дівчина-підліток, яка залучена до надання комерційного сексу, вживає наркотики ін'єкційним шляхом.

Частота вживання наркотиків ін'єкційним шляхом серед підлітків-ЖКС за останні 30 днів, %

Серед тих, хто має досвід вживання ін'єкційних наркотиків	Серед усіх	За віковими групами	
		13-17 років	18-19 років
Кожного дня	45	48	42
2-6 разів на тиждень	31	22	39
Раз на тиждень та рідше	24	30	19

- ▶ Рівень знань про шляхи передавання ВІЛ-інфекції серед дівчат-підлітків, залучених до надання комерційних сексуальних послуг за винагороду, є недостатнім: 83% підлітків-ЖКС правильно зазначили шляхи запобігання статевому передаванню ВІЛ, але водночас мали низький рівень знань щодо того, як ВІЛ не передається.
- ▶ Рівень охоплення профілактичними послугами підлітків-ЖКС є недостатнім: 50% підлітків-ЖКС охоплені цільовими профілактичними послугами.

За останні 12 місяців:

- 50% зверталися по допомогу до громадських організацій;
- 28% користувалися послугами освітніх програм «рівний – рівному»;
- 66% отримували безкоштовно презервативи;
- 67% діагностувалися на наявність інфекцій, що передаються статевим шляхом;
- 41% пройшли тест на ВІЛ та отримали його результат.